

Statenmededeling

Onderwerp

Inzet Zuidwestelijke Delta

Datum

26 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469140

PS: 4486958

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Stand van zaken Volkerak-Zoommeer en consequenties voor de inzet van provinciale middelen.

Aanleiding

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft aangegeven voorlopig geen besluit te nemen om maatregelen te treffen die tot zout water en getijdewerking in het Volkerak-Zoommeer leiden, ondanks de herhaalde verzoeken die wij hiertoe hebben gedaan. Het ontwikkelperspectief voor het Volkerak-Zoommeer blijft bestaan, maar de minister stelt nog geen geld beschikbaar voor realisatie. Volkerak-Zoommeer komt weer in beeld als er besloten wordt over middelen voor na 2032.

Gezien deze situatie laat GS een deel van de middelen die hiervoor beschikbaar waren, terugvallen naar de algemene middelen. De opgaven voor het gebied Zuidwestelijke Delta verdwijnen echter niet. Een deel van de middelen blijft daarom beschikbaar.

Bevoegdheid

PS heeft budgetrecht. GS handelt uit hoofde van de getekende bestuurs-overeenkomsten over Volkerak-Zoommeer en zoetwatervoorziening uit 2015 en haar deelname in de MIRT-overleggen met het rijk.

Kernboodschap

1. De opgaven in Zuidwestelijke Delta blijven onverminderd groot

GS betreuen dat er op korte termijn geen investeringen door het rijk worden gedaan om zout en getij terug te laten keren in het Volkerak-Zoommeer. De opgaven in Zuidwestelijke Delta en meer specifiek West-Brabant blijven onverminderd groot. Het Volkerak-Zoommeer blijft een onstabiel systeem; nog steeds geldt dat het zoetwatersysteem op termijn niet houdbaar is.

De noodzaak van grote veranderingen in en rondom het Volkerak-Zoommeer blijven daarom uitgangspunt van het provinciale beleid. Dit betekent ook dat onder meer de zoetwatervoorziening voor de landbouw en de huidige natuurwaarden, die grotendeels op zoetwateromstandigheden zijn gebaseerd, op termijn aan veranderingen richting brak en zout water onderhevig zullen zijn.

Dit speelt hier naast de andere autonome ontwikkelingen op het gebied van landbouwtransitie en energietransitie. Met bovendien de notie dat veranderingen in het klimaat leiden tot grotere extremen in droogteperioden (langer en frequenter), zomerbuien (extremer) en nattere winterperiodes. Dit vraagt zonder meer ingrepen om het watersysteem toekomstbestendig te maken ten behoeve van de diverse functies, waarbij steeds de vraag moet worden gesteld welke maatregelen maatschappelijk houdbaar en haalbaar zijn.

De langere termijn opgaven in West-Brabant hebben hun eigen, specifieke karakter, geaard in de zeekeigronden. Het perspectief van de landbouw, natuur, economische activiteiten op en rond het water, en samenhangende opgaven op vlak van energie en circulaire/biobased economie zijn veelal nauw verbonden met de inrichting van het watersysteem van de Zuidwestelijke Delta, en in het bijzonder van het Volkerak-Zoommeer. Net zoals de Deltawerken enorme invloed hebben gehad de afgelopen 30 jaar, zullen aanpassingen aan het waterbeheer de komende tientallen jaren in de Delta grote invloed hebben.

Ondanks het besluit van de minister van IenW om niet op korte termijn in zout te investeren, ligt de focus van het rijksbeleid voor Volkerak-Zoommeer vanwege de veranderingen in het klimaat op het komen naar een meer natuurlijk, volhoudbaar systeem, met meer estuariene natuur en een schakelfunctie tussen de zee en het zoete rivierengebied. De lange termijnstrategie voor de gebieden rondom het Volkerak-Zoommeer, en specifiek West-Brabant, moet hier dan ook op gebaseerd zijn.

Datum

26 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469140

PS: 4486958

Momenteel is nog niet duidelijk wanneer grootschalige maatregelen kunnen worden getroffen om deze systeemaanpassing van het Volkerak-Zoommeer te realiseren. Niettemin is het van belang om te blijven werken aan planvorming en maatregelen die bijdragen aan, en toewerken naar, een dergelijke systeemaanpassing. Dit kan alleen door als provincie voldoende aandacht te besteden aan de relevante ontwikkelingen in het gebied en actief te participeren in de relevante netwerken, zodat op de juiste momenten planvorming en maatregelen worden vormgegeven.

Datum

26 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469140

PS: 4486958

De komende jaren zullen de provinciale inspanningen en investeringen daarom gericht blijven op het uitwerken en realiseren van deze langere termijn opgave in de Zuidwestelijke Delta. We doen dat adaptief, met als doel om te kunnen inspelen op de ontwikkelingen die zich voordoen.

GS houden in verband daarmee € 12,5 mln beschikbaar voor maatregelen die bijdragen aan en toewerken naar een systeemaanpassing van het Volkerak-Zoommeer en van betekenis zijn voor West-Brabant. We houden daarmee vast aan de lijn die is opgenomen in het geldende Provinciaal Milieu en Water Plan 2016-2021, waarbij het aankomende nieuwe provinciaal bestuur de accenten kan leggen. Heroverweging van doelen kan plaatsvinden als de zesjaarlijkse uitvoeringsperiode van het huidige waterplan inclusief Zuidwestelijke Delta ten einde loopt.

2. *De provincie investeert in no-regret zoetwatermaatregelen West-Brabant*

In haar brief van oktober 2018 aan de provincie waarin de minister van IenW aangeeft voorlopig geen besluit over het Volkerak-Zoommeer te nemen, roept de minister de provincie op om te investeren in zoetwatermaatregelen met het oog op het ontwikkelperspectief van het Volkerak-Zoommeer.

Naar aanleiding van de oproep van de minister heeft GS besloten om van het oorspronkelijke bedrag van € 15 mln een bedrag van € 7,5 mln beschikbaar te houden voor no-regret zoetwatermaatregelen in West-Brabant in het licht van het Volkerak-Zoommeer. Hiermee kunnen de no-regret opgaven op het vlak van zoetwater in West-Brabant de komende jaren naar verwachting worden gerealiseerd, zodat de zoetwatervoorziening in West-Brabant voldoende robuust is voor de korte en middellange termijn en onafhankelijk van het Volkerak-Zoommeer.

Een belangrijk element daarin is de doorvoer van zoetwater door de Roode Vaart. De provincie Noord-Brabant blijft geïnteresseerd om de doorvoer naar Zeeuwse gebieden rondom het Volkerak-Zoommeer mogelijk te maken, zodat ook die gebieden voor de zoetwatervoorziening onafhankelijk van het Volkerak-Zoommeer kunnen worden. De financiering hiervan zal in beginsel echter van andere partijen moeten komen.

3. *De verbetering van de biodiversiteit in en nabij het Volkerak-Zoommeer zal via het Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit en Leefgebieden worden uitgevoerd*

De verbetering van de biodiversiteit vindt gebruikelijk plaats middels het Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit en Leefgebieden (en daarmee onderdeel van het programma Uitnodigend Groen). Dit is een wettelijke taak voor de provincie op basis van de Wet natuurbescherming. In 2018 hebben Provinciale Staten ingestemd met de inzet van € 35 mln voor dit Uitvoeringsprogramma van bestuursakkoordmiddelen ecologische structuurversterking.

De verbetering van de biodiversiteit in en nabij het Volkerak-Zoommeer is nauw verbonden met het terugbrengen van zout en getij. Vanwege de integraliteit was de benodigde € 7 miljoen niet opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit en Leefgebieden, maar in de bestuursopdracht Connecting Delta (en daarmee onderdeel van het programma Verbindend Water).

Nu een besluit van het rijk over het Volkerak-Zoommeer uitblijft, zal de verbetering van de biodiversiteit in en nabij het Volkerak-Zoommeer via het (reguliere) Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit en Leefgebieden worden uitgevoerd. Dit zal via de begrotingswijziging bij de jaarrekening administratief worden verwerkt. Over het al dan niet gewijzigd voortzetten van de bestuursopdracht Connecting Delta komt GS op een later moment bij uw Staten terug.

4. *De middelen voor de klimaatopgave conform Deltaprogramma worden weer op het door PS besloten niveau gebracht*

In 2018 is een correctie uitgevoerd ten aanzien van de middelen die door PS toegekend waren aan de Brabant-brede opgave voor het Deltaprogramma, in het bijzonder klimaatadaptatie. Hiervoor was bij besluit PS 71/17 € 13,1 mln toegekend, maar in de dekking was per abuis € 5 mln meegerekend dat al aan het Volkerak-Zoommeer was toegekend en daarmee niet beschikbaar was (PS 44/18A, Burap 2018). Daarom worden deze middelen opnieuw toegekend conform het besluit PS 71/17 en toegevoegd aan de middelen voor het Deltaprogramma, in het bijzonder klimaatadaptatie. Deze wijziging wordt verwerkt via de begrotingswijziging bij de jaarrekening. Dit wil overigens niet zeggen dat deze middelen niet voor West-Brabant kunnen worden ingezet, echter zal deze afweging binnen de programmering van activiteiten voor klimaatadaptatie plaatsvinden.

Datum

26 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469140

PS: 4486958

5. *Overige middelen vloeien terug naar algemene middelen*

Een direct gevolg van het besluit van de minister lenW is dat er geen behoefte is aan voorfinanciering. Dit aanbod aan het rijk vervalt en de hiertoe beschikbaar gestelde € 9 mln ter afdekking van rentederving op de voorfinanciering zijn weer vrij beschikbaar.

Datum

26 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469140

PS: 4486958

Consequenties

1. *Er blijft een beperkte hoeveelheid middelen beschikbaar voor de langere termijn opgaven in Zuidwestelijke Delta/Volkerak-Zoommeer;*

Van de oorspronkelijk beschikbare middelen blijft € 20 mln beschikbaar voor opgaven Zuidwestelijke Delta/Volkerak-Zoommeer. Binnen de beschikbare € 20 mln voor opgaven Zuidwestelijke Delta/Volkerak-Zoommeer blijft € 7,5 mln beschikbaar voor no-regret maatregelen zoetwater in West-Brabant. De provincie komt hiermee gedeeltelijk tegemoet aan het verzoek van de minister om te werken aan een robuuste zoetwatervoorziening met het oog op het ontwikkelperspectief voor het Volkerak-Zoommeer.

Samengevat zijn de financiële consequenties:

Bedrag	Was onderdeel	Wordt onderdeel
€ 20 mln	Deltaprogramma: VZM - € 15 mln zoetwatermaatregelen VZM - € 5 mln cofinanciering zout maken VZM	Deltaprogramma: ZWD - € 7,5 mln no-regret zoetwatermaatregelen - € 12,5 mln maatregelen die bijdragen aan of toewerken naar systeemaanpassing VZM
€ 5 mln	Deltaprogramma: VZM - € 5 mln garantstelling gebiedsbijdragen	Deltaprogramma: Klimaatadaptatie (conform PS 71/17)
€ 9 mln	Rentederving voorfinanciering VZM	Valt vrij
€ 7 mln	Bestuursopdracht Connecting Delta: biodiversiteit ZWD	'Natuur en Landschapsbeleid; Biodiversiteit': Biodiversiteit ZWD
€ 41 mln	Totaal	

2. *De provincie trekt hiermee het bestaande aanbod aan het rijk voor cofinanciering en voorfinanciering in verband met een besluit over het VZM in.*

De bovenstaande consequenties voor de middelen brengt met zich mee dat het bestaande aanbod aan het rijk in verband met cofinanciering en voorfinanciering Volkerak-Zoommeer niet langer gestand kan worden gedaan, en daarmee dus ingetrokken wordt.

Europese en internationale zaken

N.v.t.

Datum

26 februari 2019

Documentnummer

GS: 4469140

PS: 4486958

Communicatie

Over planvorming en realisatie van het Volkerak-Zoommeer is afgelopen 10 jaar intensief gesproken door een grote groep belanghebbende partijen. Najaar 2018 is daarnaast met de minister van IenW contact geweest en is wederzijds correspondentie geweest. Alhoewel deze inspanningen niet geleid hebben tot het gewenste besluit over het Volkerak-Zoommeer, zal de komende jaren over de toekomst van het Volkerak-Zoommeer en planvorming uitgebreid contact worden onderhouden tussen belanghebbenden, onder meer via het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta. Over de provinciale inzet in Zuidwestelijke Delta worden de bestuurlijke partners in Zuidwestelijke Delta per brief geïnformeerd.

Vervolg

Naar verwachting krijgt dit dossier niet op korte termijn een concreet vervolg richting uw Staten. Nieuwe ontwikkelingen worden via de reguliere rapportages, dagmail of Statenmededeling aan uw Staten voorgelegd.

Bijlagen

Geen.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer S. Terpstra, (073) 680 82 84,
sterpstra@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer N.F. Aten, (073) 680 89 88, naten@brabant.nl.